

קול פהיכל

קול פהיכל: 077-2115136

לימוד עניני הפקדש והמצוות הנוהגות בזמן שיהיה קיים במהרה בימינו

דבר המערכת

נעיין בנוסח תפילת מוסף של שבת, ולא נמצא אריכות והשתפכות על גודל הכאב בחסרונם של קרבנות המוספין. בשונה מתפילות הימים הטובים בהם אנו מאריכים לבאר את גודל החסרון שקיים עלינו, בהעדר המקדש בתוכנו, מפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו.

והרי גם בשעות היפות ביותר של הימים הטובים, מקראי קדש, עולה הזכרון כיצד חגג צריך להראות. הלב נצבט בזכרונו איך נראה חג יהודי, בקרבנות תמידין ומוספין, ראה חגיגה, שמחה ועליה לרגל. [אין זה ביטול של שמחת החג, אלא אדרבה השלמת צורת החג. הזכרון והגעגועים אל המקדש והקרבנות, משמעותיים כל כך במהות החגים. כאותם בכיות בחופת החתן היתום - אשר דווקא לרוב שמחת הנישואין הגדולה - נזכרים כולם לפרוץ בבכי, לזכר אבי החתן המשתתף בשמחה בנשמה ללא גוף...]

גם בראשי חדשים ישנו תיאור נרחב על זבחי רצון ושערי חטאת אשר המה זכרונו ותשועת נפשנו. משם אנו עוברים לבקשה על מוצב חשד בציון, והשמחה הכוללת בעבודת בית המקדש, בשרי דוד ועוד.

אבל דווקא בשבת קדש לא האריכו חכמינו בתיאורים ובעגוועים. תכנת שבת, רצית קרבנותיה - ובכן - יהי רצון מלפניך!...

איפה 'מלך רחמן רחם עלינו', 'בנה ביתך כבתחילה וכוונן מקדשך על מכונו', כל אותם תפילות נרגשות, הנאמרות בדמע בימי החג?

וכי מוספי שבת שיום 'פחות', חלילה, ממוספי הרגלים וראשי חדשים!?

הביאור הוא.

כי השבת עצמה היא "מעין עולם הבא"!

חלון מיוחד יש לו לכל יהודי, מידי שבוע בשבוע, הזדמנות בה הוא יכול לטעום טעמיה כל שהיא - על אף היותו נמצא כאן בעולם המעשה - מה היא תכלית העולם. ביום השבת נוכל לראות את עצמנו בתוך השלימות והתכלית. יום זה שהוא תכלית מעשה שמים וארץ, מהווה דוגמא וביטוי למושב על העולם הבא, שבו הדברים באים אל תכליתם ותיקונם. לאחר ששת ימי המעשה - שהם שית אלפי שנין - של ההכנה והעבודה לקראת אותה התכלית.

היחס שלנו בציפיה למקדש ביום השבת, שונה משאר הימים. בכל הימים היחס מתחיל בכאב על החסר, והגעגועים והכיסופים אל השלימות, אך ביום השבת יש לנו אפשרות לדבר כאילו אנחנו כבר קיימים בתוך השלימות.

וכאן מוטלת עלינו חובה מיוחדת בתוך החיוב של "ציון היא דורש אין לה - מכלל דבעיא דרישה". בכל ימות השבוע הדרישה היא מתוך ראיית החסר, אך ביום השבת הדרישה באה באופן אחר, לראות ולצייר שהמקדש כבר קיים. כאשר אדם כבר רואה את עצמו בתוך השלימות, הוא כוסף עוד יותר ויותר להגיע אליה באמת, כאשר הוא תופס שהמצאותה הזו אפשרית, ובעיקר - קיימת!

...

השורות לדליל נכתבו ברגש ע"י אחד מבני העליה נ"י. ובאמת ראינו לנכון להקדיש עיקר גיליון זה לטעום מעט מענייני **שבת במקדש**, אשר המה מקבילים זה לזה - השראת השכינה בעולם. זה מצד המקום וזה מצד הזמן.

צא ולמד כי כל אותם ל"ט אבות מלאכות האסורות בשבת, נלמדו, כמובן, ממלאכת המשכן. **כי זוהי מלאכתנו, מלאכת עם הקודש**. להשכיך בתוכנו את השכינה, במקום, בזמן ובנפש.

וכאשר נהגו ישראל לסיים בקבלת השבת -

עדותך - נאמנו מאוד.

לביתך - נאוו קדש.

והפורש סוכת שלום יפוש את סוכת שלומו, עלינו ועל כל ישראל ועל ירושלים. במהרה בימינו אמן.

מקדש מלך עיר מלוכה קומי צאי מתוך ההפיכה

הגאון רבי אפרים רוטשילד שליט"א מראשי ישיבת תורה בתפארתה

שאם ישמרו ישראל שבת אין צריכין שמירה, ואף על פי שחייבין לסמוך גאולה לתפלה, אין זה הפסוק הפסק, דנמי מעין גאולה הוא כדכתבינא לעיל, שאם שמרו בני ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד היו נגאלין וא"כ כגאולה אריכתא דמיא, ע"כ.

וסמך גדול לכך, דהגאולה המדוברת בפיטו היא גאולת השבת, והכוונה לכלל ישראל ולא רק לבית המקדש, דהנה הרבה משפטים ב'לכה דודי' לקוחים מן הנחמות שבבבא ישעי', ועפ"י גם התיבות 'לבישי בגדי תפארתך עמי' בניית על הפסוק בישע' ר"פ נ"ב, 'עוגרי עוגרי לְבָשִׁי עֲנֵן צִיּוֹן לְבָשִׁי בְגָדֵי תִפְאָרְתְּךָ יְרוּשָׁלַם עִיר הַקֹּדֶשׁ', הרי דלשון הפסוק דקאי על 'ירושלים', מלביש הפייטן על 'עמי' - עם ישראל, אלא דהן הן הדברים, דבאמת היינו הך.

בנינו של השיר

[ד] ופני הדברים, על פי מה שלמדנו רבותינו, דהספירות מחולקות לג' עליונות, כתר חכמה ובינה, וז' התחתונות, השבעה התחתונות הם ההנהגה שבתוך העולם, והשלוש העליונות כנגד ההנהגה העליונה, שהיא מעל טבע העולם, והדרגה של הנהגה התחתונה בקירבת אלקים תלויה בגודל ההשפעה של הג' העליונים על התחתונים, עד שמתגלית ההארה הנפלאה במידה התחתונה, שהיא המקבלת מכולם ומממשת את כל ההשפעה - מידת המלכות! [ראה בהרחבה בכללים הראשונים להרמח"ל סי' כ"ג, ועי' באדרת אליהו ריש פרשת עקב].

והיינו בנינו של השיר, דאנו פונים אל הקב"ה שיפעול במידה העליונה שלו בהנהגת העולם, ומבקשים לכה דודי לקראת כלה, שישתלשל אור וקדושה דרך כל הספירות, עד הכלה, והיא תהיה לקראתה. והשלוש בבות הראשונות 'לכה דודי' [שהיא העליונה העוברת דרך כולם], 'שמרו וזכרו', ו'לקראת שבת', מדברות על השייכות של השבת לעליונים, שהם כנגד הספירות העליונות, שבהם נעוצה הקדושה, ושוב השבע האחרונות מדברות על התחתונות אשר בשבת מתנערות מהעפר ומתרוממות, בבחינת בנין בית המקדש מתוך הגלות.

ומבואר בכללים הראשונים להרמח"ל סי' כ"ג, דההבדל שבין זמן שבת המקדש קיים לזמן הגלות, עד כמה משפיעים ג' הראשונות לז' התחתונות, ונמצא דע"י ה'לכה דודי' נכנסים לדרגה של גאולה ממש, וממילא דמתקרבים גם לגאולה הגמורה, דעל ידי שמירת השבת וקיומו כתיקונו נגאלים.

האמוראים קבלו את שבת כפי דרכם בעבודת קבלת פני המשיח

[ה] והא דקבלת שבת מקביל להליכה לקראת הגאולה הגמורה, יש לראות נפלאות במכתב מאליהו ח"ד, עיי"ש דהעלה בהא שנחלקו רבי חנינא עם רבי ינאי בשבת דף קי"ט באיזה צורה לקבל את השבת, דז"ל, **רבי חנינא מיעטף וקאי אפניא דמעלי שבתא, אמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה, רבי ינאי לבישי במניה מעלי שבת ואמר בואי כלה בואי כלה**, ע"כ, דאולי לטעמייהו בסנהדרין דף צ"ח ב', דנחלקו מה שמו [של משיח] וכו', **דבי רבי ינאי אמרי 'נון' שמו, שנאמר 'הי שמו לעולם לפני שמש ינון שמו, דבי רבי חנינא אמר 'חנינה' שמו, שנאמר 'אשר לא אתן לכם חנינה', ע"כ, ומפרש דפלוגתתם אם אנו מסוגלים לעלות למדרגת הגאולה, או שאיננו נכנסים לדרגה זו אלא בחנינה מן השמים, ד'ינון' הוא לשון מלכות ושררה כמש"כ רש"י בתהילים ע"ב, דמורה על הגאולה ביד רמה, ולכן רבי ינאי לא יצא לקראת השבת, אלא במקומו עמד והתעטף בטליתו, ואמר בואי כלה, אבל רבי חנינה היה צריך לצאת אליו, וקרי לה מלכותא, שהיא מעל גביו, רק זוכה בה בחנינה. [וכפי מי הלהכח צריך בירוב, ובכזה דודי רק בנוסח ספרד מזכירים 'מלכתא', ועיין ברמב"ם פ"ל הל' שבת ובמ"מ שם, ובשו"ע סי' רס"ב].**

פירוש הפיוט סתום מאד
[א] תוכן הפזמון אשר כל ישראל נוהגים לקבל עמו את קדושת השבת, חזונו מוכח עליו שיסודו בהררי קודש, ונתחבר ע"פ תורת הנסתר, ע"י עיר וקדיש המקובל האלקי רבי שלמה הלוי אלקבץ, מרבתינו של הרמ"ק ז"ל, וכמה סתום המסר אשר כל בבא ובבא של הפיוט בא להביע, וכן החיבור של המשפטים מיניה וביה, ואפילו פירשו של כל משפט לעצמו. אולם נתמקד בכללות השיר, לאן הוא חודר, ומה בכלל המושג 'לקבל את השבת', ואיזה משמעות יש להליכה לקראת השבת, ואיך הולכים לקראתו, ומי הוא ה'דודי' אשר מבקשים ממנו ללכת לקראתו, כדי שיחד נקבל אותו.

ובמיוחד צועקת נקודה אחת דרשני - רוב פזמון לא מדובר כלל על השבת! בעיקר מתעסק בנחמת ציון וגאולת ישראל! ובכלל, מהיכתי תיתי דוקא במעמד קבלת השבת לבקש מקדש מלך עיר מלוכה וכו', התנערי מעפר קומי וכו'?

באים לעורר רחמים שקוב"ה ישיפע קדושה לכנסת ישראל

[ב] והנה בעיקר תוכן בפיט פשוט ש'דודי' הוא הקב"ה, וכפי שנקרא בשיר השירים [וכלשון הכתוב בפ"ז, לְקַח דוֹדִי נֶצַח הַשְׂדֵה], והכלה היא השבת, שבו מתחברת ומתייחדת השכינה - שהיא כנסת ישראל - אל הקב"ה, דכנסת ישראל היינו מידת מלכותו יתב' בעולם, שהיא ההנהגה השולטת בעולם ומייצגת את כלל ישראל, וכפי שמחוברת השכינה שהיא מידת מלכותו יתב' עם קוב"ה, כך מתעלים ישראל לחיות בהשגחה פרטית, באמונה ובקדושה.

ונעתיק בזה לשון היסוד ושורש העבודה שער ח' ב', פזמון לכה דודי. - ראיתי בספרים קצת פירושו והוא: דודי הוא הקדוש ברוך הוא, ואנו מתפללים על קץ הפלאות שינחם לשכינה הנקראת כלה, ויאמר אליה: התנערי מעפר קומי כו', לא תבושי ולא תכלמי כו'. ולפי שבשבת קודש מתרומם למעלה כמו לעתיד, לכן אומרים 'לכה דודי בשבת', ע"כ. ואציגה נא עמך אנוש כערכי, קיצור כוונה פשוטה והוא: 'לכה דודי' - זה הקדוש ברוך הוא, 'לקראת כלה' - היא השכינה הקדושה, והוא סוד קב"ה ושכינתיה, וכל ימות החול השכינה הקדושה בעולמות התחתונים ושבילנו, ועתה בשבת קדש עולה לעולמות העליונים בשביל קדושת שבת הרמה, ואנו בניה הקדושים חויב גדול עלינו לשמוח עמה בעלייתה שמחה עצומה, ואנו אומרים: 'לכה דודי לקראת כלה', שהיא עולה עתה לעולמות העליונים, צא לקראתה לקבלה, וגם אנו בניה הקדושים אומרים: 'פני שבת נקבלה' שהיא השכינה הקדושה, שנקראת ג"כ שבת כנוצר בזה"ק וכו', עיי"ש עוד.

בשבת עולה ישראל לדרגת הגאולה ובנין ירושלים

[ג] והא דמערוריין על בנין ירושלים בית המקדש, וגאולת ישראל, באמת המקדש הינו השבת גופא, דכנסת ישראל נקראת 'ירושלים', וכמש"כ בהגהת נפה"ח ש"ב פ"ז ובדרשת הגר"ח זצ"ל לסליחות, ושבת עצמו ג"כ נקרא מקדש, וכמש"כ הרמב"ן בפרשת קדושים ברמב"ן קדושים י"ט ל': אַתְּ שִׁבְתְּתִי תִשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ... **וועל דרך האמת, יצוה בשבת הגאון ובשבת שהוא מקדשו, וצוה בו שמירה ומורה, והנה אין מלאכת בית המקדש דוחה השבת והמקדש, ואם תשכיל תבין**, ע"כ, ומבואר בדבריו השבת הוא המשל של המקדש, וש"יך לשבת הגדול אשר נשגב ה' לבדו ביום ההוא, ולכן אין בנין ביהמ"ק דוחה שבת. ואין בזה פלא, דהא עיקר המקדש הם ישראל גופייהו, כדמבואר בהקדמת הרמב"ן לספר שמות, וכפי שהאריך בהגהת נפה"ח ש"א פ"ד.

וכן מבואר דהשבת גופא מציאתה של גאולה [כיון דאמיתת הגאולה היא העלאת כנסת ישראל] בלבוש סי' רס"ז וז"ל, ונוהגין לומר פסוק ושמרו בני ישראל את השבת וגו', לומר

הר הבית - האם נחשב מוקף לדירה

[דין בית כנסת ששטחו יותר מבית סאתים, קרפף מקורה ובנין חשוב]

הגאון רבי אפרים אריאל בוקוולד שליט"א מח"ס קרית אריאל , ביורום בהל' תחום שבת והמסתפק

התוספות יו"ט כדי לסמן "לא היו עובדי כוכבים רשאים ליכנס בחיל ולפיכך נעשה הסורג". ועוד "הוספת תת טוב טעם שבשביל כן היוונים פרצו בו פרצות הואיל ונעשה להבדיל אותם מבוא יותר פנימי. ולכך כשחזרו ישראל וזכו לגדרם תקנו על כל גדר השתחוויה להודות לה".

אבל **ההמב"ם** (הל' בית הבחירה פ"ה ה"ג) מתאר את "חיל" בדרך אחרת לגמרי "החיל **גובהו עשר אמות**, ועליו הוא אומר בקינות ויאבל חל וחומה זו חומת העזרה". כאשר יש חומה בגובה עשר אמות המבדיל את שטח ה"חיל" שבין החומות [שנאסר לגויים להיכנס], אין שום צורך לסימן נוסף של הסורג. אם כן, היכן מקומו של הסורג, ומה תכליתו? מבאר **הרא"ש** (מידות פ"ב מ"ג) "מצאתי כתוב" [וכך מבאר הכסף משנה בדעת הרמב"ם]:

"סורג... ולא פ' כמה היה בין מחיצות הר הבית ובין הסורג. וגם לא פ' איך היה הסורג. ומסתבר שהיה הולך על פני כל המורה **מצפון לדרום**. ואין טעם לצורך הסורג, כי אין תוספת מעלת הקדושה מן הסורג ולפנים, כי מחומת הר הבית עד החיל הקדושה אחת. אם לא שנעשה לנוי ומצאתי כתוב **שלהיתר טלטול בשבת נעשה**. וצריך לפרש זה הטעם דמחיצת הר הבית נעשית תחילה לכל הבנינים שבתוכו, וה"ל הוקף ולבסוף פתח [ולא מהנין] ולא ששעשה הבנינים נעשה הסורג להקיף הר הבית לדירה להיותו פתוח וחבסוף הוקף". מבואר שאין הסורג לצורך מבנה הבית עצמו, אלא לצורך צדד, "**שלהיתר טלטול בשבת נעשה**". ומובן לפי זה למה לא נעשה הסורג בדרך גדולה ופאר ככל מבנה הבית".

גם **הר"ש מפאנז** (בפיה"מ שם) מבאר שה"חיל" הוא חומה גבוהה, אלא שלפירושו לא נודע גובהו המדויק. וכן **בפסיקא התוספות** (מס' מידות ס"ו) מבואר שאין הסורג מבדיל לקדושת חיל"ה המסודר גבוה ל"ט פסחים כעין סריגי חלונות, ולא היה קדוש כי אדם לא היה יכול לראותו (וכ"כ **הערך** (ערך סרג) כתב "ובין חומות הבית ובין החיל, והחיל כותל גבוה מן הסורג". וכ"כ **הרד"ק** (ס' השרשים ערך חיל) "ורבותיו ז"ל (פסחים פו.) פירשו חיל החומה הקטנה החיצונה שלפני החומה הגדולה".

גם בתיעוד של נכרי המשיח לפי תומו, משמע כראשונים הנ"ל, שהחיל יש לו גובה, והוא לפנים מהסורג, ולא שהחיל מסומן על ידו. בספר "שבט יהודה" להר"ר שלמה ן' יורגא ממגורשי ספרד, מועתיק ומתרגם משפת הלטינית, מכתב שקבל מלך ספרד אלפונסו מאת הכומר הגדול "וירשוריש", ז"ל: "אני חקרתי ברומא כי חושק גדול אני לדעת הדברים הקדומים ולא מצאתי לבד זה קונטרס מארקוש **קונשול רומאנו** היושב לשופט היהודים אשר בירושלים. והיה זה לבקשת הרומיים כי רצו לבנות בית באותו ציור. **וזה לשונו**... חכמי יועצי העיר הקדושה והגדולה רומי בקשו וידולתכם דבר שאינו ביד, לפי שלא יבדל אדם לצייר באימות אלא הדבר אשר ראו עיניו, והיהודים לא יניחו לבוא בתוך המקדש לבוד עזרה אחת שם יבואו הנוצרים. לכן משם והלאה אין לי בו היכר לבד מה שאמר לי הכהנים המשרתים, ומה שראיתי מחוץ עד שעניי השיגו...". ובכלל תיאוריו, מדווח הקונסול: "מידות הבית, ההר הזה אשר אמרנו שהוא הר המוריה מרובע היה חמש מאות אמה על מחש מאות אמה ומוקף חומה גדולה, וכן הוא היום וכל אותו קרקע חלל ובנוי כיפה מפני שאם יש שם מי מטמא, שיהי קבלו היהודים... ומדקדוקי היהודים הוא זה. **לפנים ממחיצה זו מחיצה קטנה** שם **מחיצה קטנה** עשויה מעצבים משולבות שורות כמיני רשת. לפניו ממחיצה זו מקום הנקרא **חיל גבוה עשר אמות**. לפניו מחיל זה עזרת נשים...".

וכן משמע בתיאור המקדש של יוסף פלאויוס בן מתתיהו הכהן (מלחמת היהודים ח"ה פ"ה אות ב), אלא שלא דקדק בפרטים: "העובר דרך הככר הזה אל המקדש השני (עזרת נשים)

- כך כתוב בכל כתיבי היד של סי' משנה תורה ובדפוסים הקדומים. וכן פירש הרמב"ם בפיה"מ. ובדפוסים המאוחרים הוכנס "גובהו" בתוך סוגריים. ובהוצאת שבתי-פרנקל החזירו את נוסח הרמב"ם כמקורו.
- כיצד יבארו כל הראשונים האלו את הטעם שבחרו היוונים לפרוץ פירצות ב"סורג" דוקא, ועל תיקון הפירצות קבעו י"ג השתחויות? כתבנו השערה (קונטרס "הכסל ובהודאה" סימן א) "יש לדקדק שהרמב"ם אינו מוכיח שהיו הפירצות בסורג, אלא סתם וכתב "הכסל להיכל ופרצו בו פירצות", משמע שלא היתה כוונת היוונים לפרוץ את הסורג דוקא, אלא כוונתם היתה לפרוץ פרצות בהיכל ה'. והטעם שלא פרצו בעיקר חומות הבית, נראה פשוט שחסו היוונים על בנין הבית ועל כלי הבית, על פארם ועל הדם, ואדרבה הסבו את שימשם של הבית וכליו לעבודה זרה. אבל הסורג, שלא היה מצורת הבנין והדרו [ולא שכ שימש הסורג שום תכלית מעשית אלא תכלית למדנית תורנית בלבד], בו בצעו היוונים את זממם של רשעות לפרוץ פרצות בהיכל ה'. ומה שפרצו בו י"ג פרצות, ולא סילקו את הסורג לגמרי, מוכיח שלא היתה כוונתם אלא להשאיר את הפרצות, להראות לכולם את כוחם לפרוץ בית ה', כדי לחלל את שמו ית'... עד כאן השערת.
- פירוש הר"ש מפאנז: "החיל" אמות. עשר אמות רחבה היה הסורג לחיל. מידלת קטנה גבוהה כדקתני בסורג, ש"מ אורך ורוחב ק אשתיב, ובגובה לא נתנו שיעור, דתן לקמן (מ"ד) יכל הכתלים שהיו שם בגוהים חוץ מכותל מזרחי שבו הכהן השורף את הפרה מכיון ורואה פתחו של היכל, בשעת הזאת הדם. ואם לא היה נמוך כותל מזרחי זה של החיל, לא היה רואה מעל גבי פתח ההיכל."
- הגאון הרי יעקב עמדין ז"ל, בסידור העיב"ש (ח"ב, שערי שמים", שער הקרבן דף יט): "העתיק מעדות או בהרחבה בענין הקרבן פסח, וכך פתח: "ולתוספת באור סדר קרבן פסח בזמן הבית, וביא בכאן מ"ש בשבט יהודה דהו"ב נכר נצב הרומיים כל הכתוב במשנה תורה בעיני עיפ' חז"ל, עם הרחבה ותפארת בדברים שאינם מגופי הלכותיו, ממנו יראה הדר כבוד בית אלו-קינו, ונדע מה שאבדנו בחטאינו, ונתפלל בלב שלם להשיי"ת יחזיר עבודת בית מקדשנו בימיו. וז"ל": [וממשיך להעתיק כלשון הספר]

"כל היקף שלא הוקף לדירה, כגון גנות ופרדסים ובורגנים שאינם עשויים אלא לשמור בתוכן, אסרו חכמים לטלטל בתוכה יותר מד' אמות אם הוא יותר מסאתים. אבל אם היא סאתים, שהוא שיעור ע' אמה וד' טפחים על ע' אמה וד' טפחים, מותר לטלטל בכלו בין שהוא מרובע בין שהוא עגול או אריך וקטין." (שולחן ערוך סימן שנח סעיף א). איסור טלטול זה הוא מדרבנן משום "שהוא דומה קצת לרשות הרבים ולכרמלית" (מ"ב ס' שנח ס"ק ה).

בדין בית כנסת גדול בשיעור הנ"ל, נחלקו הפוסקים. דעת הפרי מגדים (אשל אברהם ס' שסו ס"ק) **ש' שאם** בית הכנסת **מחוק לחומות** העיר, אינה מוקפת לדירה, ואסור לטלטל בתוכה יותר מד' אמות. [וכן מצינו שבית כנסת אינו כבית דירה להתעבר עם העיר בתחום שבת (עירובין נה:), וכן פטור ממוזהו (יו"ד ס' רפ"ו סע' א)]. אבל לדעת החו"א (ס' צ ס"ק ד"ה והנה, וס' קי ס"ק כ ד"ה והנה) בית כנסת נחשב מוקף לדירה, ומותר לטלטל אף כשהוא גדול משיעור בית סאתים. [לפי שיעור הקטן, שאמה אורכה 45.6 ס"מ, הרי שיעור בית סאתים הוא כ-1040 ממ"ר, ולפי שיעור החו"א 1658.8 ממ"ר. שטח בית המדרש החדש של ויז'ניץ הוא 2300 ממ"ר].

ולכא"י יש ראייה לאיסור, וכדעת הפרי מגדים הנ"ל, מדין **חצר המשכן**, שהרי משיעור חצר המשכן נלמד שיעור הנ"ל (עירובין כג:). משמע בגמרא שחצר המשכן לא היה נחשב כהוקף לדירה, וממנה לומדים שעד שיעור שטחו, אף מה שלא מוקף לדירה נחשב כרשות היחיד גמור. ומקשים התוספות (עירובין כג. ד"ה שהוא) למה לא לומדים שיעור גדול יותר מהנ"ל - **מבית המקדש** - מעורת נשים, ואף מהר הבית. ומתחילה מוקפת שני תירוצים שונים: יו"ל דכל מיילי דשבת משמש גמרין להו א"נ העזרות חשיבי מוקפין לדירה שהיו שומרים בה כל הלילה". מבואר בתוספות בתירוצם הראשון, שגם הר הבית ועורת נשים לא היה נחשב כמוקף לדירה. [וכן מודה התירוץ השני, אילו לא היו השומרים בלילה]. ולכא"י לא עדיף בית הכנסת להחשב כמוקף לדירה יותר מבית המקדש.

אמנם דעת הר"ח (עירובין דף טז:) והרי"ף (עירובין דף ד:.) משמע דלא כדעת התוספות הנ"ל, שהרי ביארו את דמיון קרפף של הוקף לדירה לחצר המשכן - מחמת שהוקפה החצר קלעים "כדרך הולכי מדבריות", משמע שאילו היו לחצר מחיצות חשוכות היתה נחשבת החצר כמוקפת לדירה. ולפי דעתם, אדרבה, יש לדקדק לקולא מדין חצר המשכן, וכדעת החזון איש.

הסורג - מקומו ותכליתו

והנה דעת **הרא"ש** מפורשת שהר הבית מעיקרו לא היה נחשב מוקף לדירה והיה דינו ככרמלית, וכתירוץ הראשון של התוספות הנ"ל. וכן מדקדק **הכסף משנה** בדעת הרמב"ם. שהרי מבואר בדברי הרא"ש (פיה"מ מידות פ"ב מ"ג), שהטעם לבניית מחיצת ה"סורג" בבית המקדש, לא היה אלא כדי להתיך לטלטול בשבת בהר הבית, משום שכשחומת הר הבית הוקפה בתחילה אז לא היו עדיין דיורין במוקף להקיפה, ולבסוף נתישבה [בניני מגורים בנו בהר הבית]. לכן לא הועילו חומות הר הבית להחיל דין מוקף לדירה, כיון שנצרך שיהיה "ישב ולבסוף הוקף". ולאחר שנבנו בהר הבית בתים, נבנה מחיצת ה"סורג", שהוא משוה הוקף לדירה.

יש צורך להרחיב את היריעה בעניין ה"סורג". הסורג היתה מחיצה הבנויה בצורה יוצאת דופן ושונה משאר מבנה בית המקדש שכולו פאר וכבוד. אבל הסורג לא היה בדרך בנין ופאר, אלא "גבוה י' טפחים" בלבד (משנה מידות פ"ב מ"ג), "מחיצה העשויה נקבים נקבים כסריגוי מטה של חבלים ועושין וחדף בהם עץ ארוכים וקצרים שקרוין לט"ש, ומרכיבין אותן זו על גב זו באלכסון" (רש"י יומא דף טו. ד"ה לפנים). מאידך גיסא, מצאנו חשיבות מיוחדת ל"סורג", שדוקא אותו בחרו היוונים לפרוץ בו פירצות, ובתיקון הפירצות תיקנו חכמים י"ג השתחויות (משנה מידות פ"ב מ"ג).

הנה בכל השרטוטים הנפוצים ובכל המודלים הבנויים המתארים את הר הבית ואת בית המקדש, מושתקות דעותיהם של רוב הראשונים [עי' בסמוך] במיקומו של ה"סורג" ובענינו. הצירים כולם הולכים בעקבות הר"ט, ברטנורא והתוספות יו"ט, הנוקטים כדעת **רש"י** (פסחים סד: ד"ה בחיל, יומא טז. ד"ה לפנים) - שה"חיל" הוא שטח עשר אמות לפני העזרה, וה"סורג" הוא גדר בגבול ה"חיל". דינו של ה"חיל" מבואר במשנה (כלים פ"א מ"ח) "...הר הבית מקודש ממנו שאין זבים וזבות נדות ויולדות נכנסים לשם, החיל מקודש ממנו שאין עובדי כוכבים וטמא מת נכנסים לשם, ועזרת נשים מקודשת ממנו שאין טבול יום נכנס לשם...". תכלית הסורג, מבאר

- מה שמתיר הפמ"ג לטלטל בתוך בית הכנסת הגדול מבית סאתים כאשר נמצא תוך חומות העיר, נראה לבאר טעמו בשני אופנים:
א) שנחשב כבתים פתוחים לתוכו, ודוקא תוך חומות העיר, וכסברא שכתב החו"א (סי' פט ס"ק ז): "במפסקת גינה בנייהם או רח"ה או כרמלית שאין מחיצותיו כדון, לא מיקרוי בית פתוח לתוכו". מיהו צ"ע אם יש דין "בית פתוח לתוכו" בבית הכנסת, שהרי אין "בית פתוח לתוכו" אלא מחמת שעומד המקום לתשמיש דירה, ואין עומד בני' הכנסת אלא לתפילה, ואנשינו שחולץ אסורים בו.
ב) שההיקף החיצון של כל העיר שהוקף לדירה מועיל להתיך גם את השטחים המוקפים מחיצות הנכללים בתוכו, אע"פ שהמחיצות הפנימיות לא הוקפו לדירה [אבל אין בהם זרעים וכדו' המנטלים דירה, אלא אילנות וכדו'], ודלא כדעת הבית מאיר (סי' שנח ד"ה לטעף).

מקדש מלך עיר מלוכה - המשך

היכן מקומם של ישראל בצד החתן או בצד הכלה

[1] הנה לפי מה שנתבאר דההליכה לקראת השבת היינו התקרבות קוב"ה לשכינתא, שהיא כנסת ישראל, ונקראת הכלה 'עטרת בעלה' - שהיא הנוקבא, מידת המלכות, כדמבואר כללים הראשונים ס' כ"ו, ובהו גם כלל ישראל מתרוממים לחיי האמונה והקדושה, ושם השם נקרא לעיהם, ומלכות שמים מתגלה בהם, נמצא דכלל ישראל עומדת בצד הכלה, והקב"ה שהוא המשפיע הוא כבי' החתן, ולכשון הכתוב בשיע' י"ב: **וּמְשֹׁשׁ קָתָן עַל פְּלָה יְשִׁישׁ עֲלֶיךָ אֱלֹהֶיךָ**; וכפי שמוכר נמי ב"לכה דוד", אולם מאידך גיסא הרי משמע דאף אנתנו קוראים לה 'בואי כלה'! שתבוא אלינו! שהיא כלה שלנו, ואנחנו החתן, וכפי שאמרנו חז"ל דישאל הם הבן זוג של השבת [בר"ר פ"א ח', וצריך בירור אופן הזיווג, ואכמ"ל], וכן אנו מבקשים 'לכה דודי לקראת כלה, **פני שבת נקבלה**', שע"כ גם אנתנו מקבלים את פני הכלה, והדבר צ"ב.

לכלל ישראל שני תפקידים בקבלת שבת

[2] אבל נבאר ועומדת תפקידים בשני המקומות, גם בצד החתן וגם בצדה כלה, כדעו שהאדם אינו בצל אלקים, ומרכז בתוכו כל ההנהגה העליונה, שהוא נברא בדתוה, וכולה מתנהגת לפי מעשיו, וכפי שיש לראות בארוכה בנפח"ח ש"א, ודבר פשוט הוא דכל השתלשלות העולמות והספירות קיימים גם אצל האדם, אשר שורש נשמתו בעליוני עליונים, ונמצא רובדים בגבהי הנשמה כנגד ג' העליונים המשפיעים למטה, והנפש התחתונה היא המקבלת התעוררות העליונה, ועומדת כנגד מידת המלכות.

ביום השבת יערכנו לפני ה'

בעקבות ספר "משנת תורה" פי' הלכתי על התורה ע"י הרב המחבר ר. מ. ש. שליט"א

וברש"י משמע שכולל את הלחם בשעת עשייתו בתנור, כדי להתאים את הלחם לשולחן. וכתב (יומא לח. ד"ה שהללו) שזו היתה אומנתן של בית גרמו שהיו אופין את הלחם כצורתו הסופית בתנור. וגם בחומש (תרומה כהכט) כתב רש"י שקופל הלחם באפייתו קודם שיניחו על השולחן.

ומדברי הרמב"ם משמע שעושה זאת על השולחן עצמו, ו"ל נותן אורך החלה על רוחב השולחן נמצאת החלה יוצאת שני טפחים מכאן ושני טפחים מכאן, וכופל היוצא מכאן ומכאן" (תמידין ה.ט). אולם לא יתכן לפרש זאת על השולחן שבפנים, אלא על השולחן של שיש שבאולם, ושם מכין את שתי המערכות של שש חלות ומסדרן בערב שבת, ואופן הסידור הוא שכולל כל חלה שם. ואח"כ בשבת נכנס הכהן ולוקח מערכה של שש חלות זו על זו. וכן יש להוכיח מלשון הגמ' (יומא כא.) "נס גדול היה נעשה בלחם הפנים סילוקו [חם כשעת] כסידורו". ומיה שעת 'סידורו', אין לומר שזה בשבת שהרי כבר אינו חם לפי הטבע מאתמול. אלא בערב שבת מיד לאחר אפיה בשעת סידורו על השולחן של שיש שאז הוא חם.

ולמדנו שמסדר את שש המערכות מערב שבת על השולחן שבאולם, ועל זה כתב הרמב"ם שמניח על השולחן וכופל שני צדדיו. ובשבת לוקח כל כהן מערכה שלמה של חלות מניח על השולחן שבפנים. ושאלתי את מרן הגר"ח קניבסקי זצוק"ל, על לשון המורה שהבאנו שמשמע שכולל על השולחן עצמו, והשיב לי שיש לפרש את המשנה "כופל טפחים" - שכבר כפל על שולחן שחוץ להיכל העשוי דוגמת לחם הפנים.

לחם פנים לפני תמיד: במשנה (מנחות צט:): "וארבעה כהנים נכנסין, שנים בידם שני סדרים ושנים בידם שני בזיכין, וארבעה מקדימין לפניהם, שנים ליטול שני סדרים ושנים ליטול שני בזיכין, המכניסים עומדים בצפון ופניהם לדרום, והמוציאין עומדים בדרום ופניהם בצפון, אלו מושכין ואלו מניחין, וטפחו של זה כנגד טפחו של זה, שנאמר: לפני תמיד; ר' יוסי אומר: אפי' אלו נוטלין ואלו מניחין, אף היא היתה תמיד".

לרבנן מקפידים שלא להוציא את הלחם טפח עד שמניחין על ש טפח של הלחם החדש, וכך מתקיים "לפני תמיד". ולרבי יוסי יורה עושה כן כל שבת הרי זה תמיד. כמו שאמרו שם "אפילו סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית אין בכך כלום. הא מה אני מקיים 'לפני תמיד' שלא ילין שולחן בלא לחם. א"ר אמרי: מדבריו של ר' יוסי ללמד, אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופקד אחד ערבית, קיים מצות לא ימוש ספר התורה הזה מפני".

ולענין הלחם פסק הרמב"ם כחכמים שיש להקפיד שיהיה הלחם בפועל תמיד על השולחן, אבל לענין תלמוד תורה פסק שדי לקבוע זמן לת"ת ביום ובלילה (ת"ת א.ז.).

והטעם נ' שלכו"ע אפשר לפרש תמיד על דבר הקבוע בכל יום ואינו משתנה, ולכן במנורה שנאמר "לה-עלות נר תמיד" (ויקרא כד,ב) הכוונה להדליק בזמן הקבוע בכל יום, וכן התמידין שנאמר בהם "עולה תמיד" (במדבר כח,ג), הכוונה לקביעות הקבוע בבוקר ובערב. וצ"ע מדוע בלחם ביארו תמיד ממש.

ונ' שרק דבר הנוגע בכל יום נקרא תמיד כשהוא קבוע, אבל בלחם הלחם שהיא רק בשבת, אחת לשבוע, אין זה תמיד לחכמים אלא אם נפרש ש'תמיד' על כך שלא יסור הלחם כלל.

וכן משמע ברש"י (חגיגה כו:): לגבי האמור שם שמוהירין ע"ה שלא יגעו בשולחן ויצטרכו להטבילו שאז יחסר בתמיד', אבל המנורה אין חוששין 'שולחן כתיב ביה תמיד, מנורה לא כתיב בה תמיד - כלומר: תמידין האמורין במנורה לא תמיד יומם ולילה קאמר, אלא תמיד מלילה ללילה, כתמיד האמור בעולת תמיד ובחבתי כהן גדול... אבל תמיד האמור בשלחן תמיד - יום ולילה הוא, דמשבת לשבת הוא ערוך עליו".

גובה החלה והמערכות: כתב הרמב"ם: "אורך כל חלה מהן ל' טפחים ורחבה ה' טפחים, ורומה שבעה אצבעות" (תמידין ה.ט), ומפרש את המשנה (צו.) "ויקרנותי שבע אצבעות", שהוא גובהו (ולא כרש"י שפי' שיש לו בליטות ארבע פינותיו בגובה ז' אצבעות]. לפי"ז שכופל החלה הגובה הוא י"ד אצבעות [שלוש טפחים וחצי, שהטפח ארבע אצבעות], ונמצא שש חלות פ"ד אצבעות, שהם כ"א טפחים, והם ג' אמות וחצי, וזה שיעור גדול ותמוה.

ולכן מסתבר שכונתו רבינו גובה החלה ז' אצבעות אחר הקיפול (רדב"ז שם). וכן הוכיח הרלב"ג (מובא בכס"מ) שלא יתכן ששיעור עשרון מצה שאורכו ל' ורוחבו ה' יגיע לעובי ז' אצבעות. אלא שהגובה הוא ז' אצבעות וחצי, וכשכופלן נמצאו שבע. ולפי"ז גובה שש חלות הוא מ"ב אצבעות, שהם ל' טפחים וחצי. ויחד עם הקנים שביניהם נמצאת כל מערכה גבוהה ל"ב טפחים, [כרבי יוחנן שאמר "נמצא שולחן מקדש י"ב טפחים למעלה", אך לא מטעמיה (ע' מנחות צו.)].

מידות השולחן: נאמר (תרומה כהכג) ועשית שולחן עצי שטים אמתים ארכו ואמה רחבו ואמה וחצי קומתו וגו' ועשית לו זר זהב כביב. ועשית לו מסגרת טופח סביב". ומידת השולחן לדורות כתב הרמב"ם "השולחן היה אורכו שנים עשר טפח ורוחבו ששה טפחים" (בית הבחירה ג.יב). הרי כתב מידת אורך וררי חב, ולא כתב מידת גובה השולחן, וכן עשה במזבח הקטורת "היה מרובע אמה על אמה" (ג.יז). ולא כתב גובהו, ונ' שדעתו שהכתוב "וכן תעשו - לדורות" (סנהדרין טו:): קאי רק על אורך ורוחבו, ולא על הגובה. ונהלquin בזה רש"י והרמב"ן (תרומה כה, ט), רש"י כתב "וכן תעשו - לדורות, אם יאבד אחד מן הכלים". והרמב"ן העיר וכתב: "לא ידעתי שיהיה זה אמת שיתחייב שלמה לעשות כלי בית עולמים כתבנית אלוי". והרא"ם (לעיל פס' י') כתב: "שהיה מקובל אצלם איש מפי איש עד משה רבינו מפי הגבורה, שפי' 'כתב' ניתם' אינו אלא על האורך והרוחב ולא על גובהו". וזה כדברי הרמב"ם.

ובשולחן הדבר מובן, שהאורך והרוחב משפיעים על צורת קיום המצה בלחם הפנים, שיש להתאים את גודלו של הלחם לגודל השולחן, כדלהלן, אבל הגובה אינו משפיע על אופן קיום המצה. וא"כ המצה העומדת לדורות היא אורך ורוחב השולחן, אבל הגובה אינו מחייב. וכמו כן לא הזכיר הרמב"ם בשולחן לדורות את הזר זהב ולא את המסגרת ואת הבד"ם, שכל אלו אינם שייכים לצורת קיום המצה, ואין אריה שנאמרו לדורות. אבל את הקערות והסניפין המחזיקין את הלחם [קשותיו]. הזכיר, שהם אופן קיום מצות לחם הפנים.

הקערות: נאמר (תרומה כהכט) ועשית קערותיו וקשותיו ומנקותיו אשר יוסך בהן זהב טהור תעשה אותם. וכתב הרמב"ם "הדפוסין שעושין בהם לחם הפנים הם הנקראים 'קערותיו'" (בית הבחירה ג.יד). וכמה קערות היו, כתב הרמב"ם "שלושה דפוסין של זהב היו להם, אחד שנותנין בו החלה והיא בצק, והשני שאופין אותה בו, והשלישי שנותנין אותה בו כשרודה אותה מן התנור כדי שלא תתקלקל" (תמידין ח.ח).

אבל רש"י בחומש כהכט) קערותיו זה הדפוס שהיה עשוי כדפוס הלחם, והלחם היה עשוי כמין תיבה פרוי צה משתי רוחותיה, שוליים לו למטה וקופל מכאן ומכאן כלפי מעלה כמין כתלים, ולכך קרוי לחם הפנים, שיש לו פנים רואין לכאן ולכאן לצדי הבית מזה ומזה, ונותן ארכו לרחבו של שולחן, וכתליו זקופים כנגד שפת השלחן, והיה עשוי לו דפוס והב דפוס ברזל, בשל ברזל הוא נאפה וכשמוציאו מן התנור נותנו בשל זהב עד לחמה בשבת שמסדרו על השלחן, ואותו הדפוס קרוי קערה (פרשת תרומה כה, כט).

רש"י לא הזכיר שאל שני דפוסים [קערות] ולא הזכיר דפוס של בצק, והטעם כתב בגור אריה, שעריכת הלחם היא מחוץ לעזרה ואינו כלי שרת, כמש"א "לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים" (מנחות צה:), ולכך אינו נחשב מקערותיו.

ומש"כ רש"י שנאפה בדפוס של ברזל, אף שבתורה נאמר זהב טהור, ביאר בגור אריה שדפוס זה איננו הקערה כי אינו אלא לשם אפייה וכתלק מן התנור, ולכן עשהו של ברזל שהוא מחמם יותר. אבל הקערה היא שמחזיק בה את הלחם מבחוץ קודם הנחה על השולחן והיא של זהב. ומקור דעת רש"י כתב הגור אריה שהוא מלשון המשנה (צד.) "ובדפוס היה עושה אותן, וכשהוא רודן ונתנן לדפוס, כדי שלא יתקלק לוי". הרי הזכירה רק שני דפוסין, אבל הדפוס הראשון העשוי לבצק אינו מכלי השרת.

ומקור דעת הרמב"ם שיש ג' דפוסין של זהב, בגמ' (מנחות צו.) אמרו "קערותיו - אלו דפוסין... שלושה דפוסין הם, נותנה לדפוס ידעין היא בצק, וכמין דפוס היה לה בתנור [והיו מסיקין אותו עם התנור ואופה הלחם], וכשהוא רודה אותה נותנה בדפוס כדי שלא תתקלקל. וליהדרה לדפוס קמא? כיון דאפי לה נפחא" [וצריכה דפוס גדול מן הראשון]. הרי שלא חילקו בין ג' הדפוסין, ולכך סבר הרמב"ם ששלשתן של זהב.

וכמות הקערות היא לפי צורך האפיה וכיון שאמרו במשנה "לחם הפנים נילושות אחת אחת ונאפות שתיים שתיים" (מנחות צד.), הרי לדעת הרמב"ם צריך לפחות אחת ללישה, ושתיים בתנור. ולהנחה אחר אפיה צריך שתיים עשרה עד שיסדרום על השולחן, וא"כ נמצאו לפחות ט"ו קערות, ומה שאמרו "שלושה דפוסין של זהב", הכוונה לשלושה סוגי דפוסין.

סידור הלחם על השולחן: לשון המשנה (כפסק הרמב"ם) "רבי מאיר אומר השולחן ארכו שנים עשר ורחבו ששה, לחם הפנים ארכו עשרה ורחבו המשה, נותן ארכו כנגד רחבו של שלחן, וכופל טפחיים מכאן וטפחיים מכאן וטפחיים ריוח באמצע כדי שתהא הרוח מנשבת ביניהן".

ויש לדעת מתי' כופלין את הלחם. כפי פשטות הלשון זהו בשעת עריכתו על השולחן, אבל זה לא יתכן, שהרי כבר היה ערוך מערב שבת על שולחן של שיש באולם (בית הבחירה ה.טו, משנה מנחות צט:), ושני כהנים יכו לוקחין שתי מערכות של שש ומניחין על השולחן של זהב שבפנים (ע' תמידין ה.ד), וא"כ הוא ערוך מאתמול?

הר הבית האם נחשב מוקף לדירה - המשך

הגיע עד **מחיצת אבנים** מסביב למקדש אשר היתה **גבוהה** שלש אמות וכלילת יופי במלאכתה, ובמחיצה הזאת נמצאו ברווחים שווים עמודים המודיעים את חוקי הטרהרה, אלה בכתב יון ואלה בכתב רומא, לאמור כי אסור לאיש נכרי לבוא אל המקדש השני נקרא בשם קודש, ובארבעה עשר מעלות עלו אליו מן המקדש הראשון^[מ]. לא מפיהם אנו חיים, אבל הם משיעיים מה שבארו רוב הראשונים ז"ל.

על הביאור שהרא"ש "מצא כתוב", שעליו הסכים הכסף משנה, שתכלית הסורג הוא להתיר טלטול בהר הבית, מקשה מגיה אנונימי בכסף משנה בדפוסו הרמב"ם הקודמים [דפוס שבתי פרנקל הושמטה הגהה זו] "תימה לדבריו לטלטול לא היה צריך שום דבר לפי שמן התורה כל מה שהוא מוקף בארבע מחיצות הוא ראי' גמורה כמו שאמרו ברפ"א דשבת ושבות במקדש לא גזרו. ועיין בת"ט פב"ב דמדות".
אכן בתוס' יו"ט שמציין מבואר שאין זו קושיה: "וגם אין תמיה מה צריך לתקון הסורג מצד הטלטול והלא אין שבות במקדש שמצינו בכמה שבות שלא התירו וכמ"ש בסוף עירובין". ועוד "ל' שבא להתיר טלטול שאינו לצורך עבודת המקדש, והוא ודאי לא הותר בשבת.

קרפף מקורה ובנין חשוב

הנה מצינו מבואר **שרר הבית היה מקורה** (ירושלמי תענית פ"ג ה"ט, רמב"ם פ"ה הל' בית הבחירה ה.א.) אך כן נראה להוכיח מדברי התוספות הנ"ל (עירובין כג. ד"ה שהוא) והרא"ש הנ"ל (פיה"מ מדות פי"ב מג"ג) דאמנם אין טעם היתר מקורה להתיר טלטול בקרפף יותר מבית סאתיים. וצ"ע לכאוי', שהרי שיטת התוספות (צ. ד"ה אלא) שקרפף מקורה מותר אף ביותר מבית סאתיים.

וכן יש להקשות לכאוי' על הפמ"ג שאסר טלטול בביהכ"נ יותר מבית סאתים. צ"ע אמאי לא התיר הפמ"ג טלטול בבית הכנסת הנ"ל מטעם שהוא מקורה, וכפי שכתב במקום אחר (מ"ז ריש ס"י שנח).

מיהו עיי"ש שמקשה הפמ"ג על היתר דמקורה מדין הבורגנין שנאסרים ביותר מבית סאתיים אע"פ שאתיים, ושוב הקשה הפמ"ג (בא"א שסב ג') מדין אילן המסיך שאסור ביותר מבית סאתיים, ושם מותרין הפמ"ג, דאמנם אין טעם היתר מקורה משום שאינו דומה לרשות הרבים [כפי שכתב הפמ"ג בתחילה (מ"ז ריש שנח)], אלא טעמו וגדרו: "קרפף מכוסה בידי אדם סתמו כפירושו והוי כהוקף לדירה". ובוה מיישב הפמ"ג דין אילן המסיך, דכיון שנעשה מאלוי לא שייך

6. לא ידע יוסיפוס את המבואר במשנה שכבר בשטח החיל נאסר לכרזי להיכנס, וכפי שהכריזו המדועות לפני החיל, אותן ראו עיניו. וכן לא זכר נכון את מספר המדרות [ימעלות] שהן שתיים עשר. וכן כנראה שכח שהחיל גבוה יותר מג' אמה.

חטאת הקריבה בשבת

[ברגלים ובר"ח]

האם על הכהנים לאכל בשרם ללא בישול - או שמא

מותר לבשל הבשר בשבת?

(שיעור בעניין בשלוחה 4/1 מפי הגאון רבי מתת' שטיגל שליט"א, מח"ס מנחת אריאל)

